

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**«Μοντέλο παροχής πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας στη
βάση συγκριτικής αξιολόγησης των θεσμών TOMY – FHU
Ελλάδας και Πορτογαλίας»**

Πελαγία Ε. Λυράκη

Επιβλέπων Καθηγητής : Αθανάσιος Μιχιώτης

Πάτρα, 2026

Περίληψη

Η παρούσα διδακτορική διατριβή πραγματεύεται τον θεμελιώδη ρόλο του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Management στη Διοίκηση Μονάδων Υγείας, στο πλαίσιο της αναγκαιότητας μεταρρύθμισης της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ). Βασικός άξονας της έρευνας είναι η συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ του νέου θεσμού των Τοπικών Ομάδων Υγείας (TOMY) στην Ελλάδα και του καταξιωμένου, καινοτόμου μοντέλου των Μονάδων Οικογενειακής Υγείας (FHU) της Πορτογαλίας. Κεντρική ερευνητική υπόθεση αποτελεί η παραδοχή ότι η ιατρική και κλινική επάρκεια δεν επαρκούν από μόνες τους για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, εάν δεν πλαισιώνονται από ένα ισχυρό, αποκεντρωμένο και σύγχρονο διοικητικό σχήμα (Κλινική και Θεσμική Διακυβέρνηση).

Μέσα από τη συγκριτική ανάλυση των δυο θεσμών (TOMY-FHU), αναλύεται σε βάθος η επιτυχία του πορτογαλικού συστήματος (FHU), το οποίο βασίζεται στην οργανωτική, λειτουργική και τεχνική αυτονομία. Για την εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων επιστρατεύεται ένα ευρύ φάσμα σύγχρονων εργαλείων του Management και της Επιχειρησιακής Έρευνας. Η αποδοτικότητα των μονάδων αξιολογείται μέσω της Περιβάλλουσας Ανάλυσης Δεδομένων (Data Envelopment Analysis - DEA), ενώ η ποιότητα και η ικανοποίηση των χρηστών μετρώνται με σταθμισμένα εργαλεία (EUROPEP, PREM_s, Μοντέλο Kano). Επιπλέον, μέσω της προηγμένης Στατιστικής Μοντελοποίησης Δομικών Εξισώσεων (SEM), προσδιορίζονται ποσοτικά οι κρίσιμοι παράγοντες (factors) που διαμορφώνουν την αντιληπτή ποιότητα των υπηρεσιών: οι Υποδομές/Πρόσβαση, η Οργάνωση/Διοικητική Εξυπηρέτηση και η Διεπιστημονική/Νοσηλευτική Φροντίδα.

Κεντρικό σημείο της έρευνας ως προς τη Διοίκηση Μονάδων Υγείας αποτελεί η χρήση εργαλείων ελέγχου και μέτρησης της απόδοσης, με επίκεντρο τη διαμόρφωση Βασικών Δεικτών Απόδοσης (Key Performance Indicators - KPIs)

Λέξεις-Κλειδιά: Healthcare Management, Διοίκηση Μονάδων Υγείας, Βασικοί Δείκτες Απόδοσης (KPIs), Κλινική Διακυβέρνηση, Μοντελοποίηση Δομικών Εξισώσεων (SEM), Ανάλυση Αποδοτικότητας (DEA), Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ), Τοπικές Ομάδες Υγείας (TOMY), Οικογενειακές Μονάδες Υγείας (FHU).

Abstract

The present doctoral thesis addresses the fundamental role of Strategic and Operational Management in Healthcare Unit Administration, within the context of the necessity for Primary Health Care (PHC) reform. The main axis of the research is the comparative evaluation between the new institution of Local Health Teams (TOMY) in Greece and the acclaimed, innovative model of Family Health Units (FHU) in Portugal. The central research hypothesis is the premise that medical and clinical competence are not sufficient on their own for the provision of quality services, unless they are framed by a strong, decentralized, and modern administrative scheme (Clinical and Institutional Governance).

Through the comparative analysis of the two institutions (TOMY-FHU), the success of the Portuguese system (FHU) is analyzed in depth, which is based on organizational, functional, and technical autonomy. To draw well-founded conclusions, a broad spectrum of modern tools from Management and Operations Research is deployed. The efficiency of the units is evaluated through Data Envelopment Analysis (DEA), while quality and user satisfaction are measured using validated tools (EUROPEP, PREMs, Kano Model). Furthermore, through advanced Structural Equation Modeling (SEM), the critical factors shaping the perceived quality of services are quantitatively determined: Infrastructure/Access, Organization/Administrative Service, and Interdisciplinary/Nursing Care.

A central point of the research regarding Healthcare Unit Administration is the use of performance control and measurement tools, focusing on the formulation of Key Performance Indicators (KPIs).

Keywords: Healthcare Management, Healthcare Unit Administration, Key Performance Indicators (KPIs), Clinical Governance, Structural Equation Modeling (SEM), Data Envelopment Analysis (DEA), Primary Health Care (PHC), Local Health Teams (TOMY), Family Health Units (FHU)

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Αθανασοπούλου, Μ., Μεχίλι-Ενκελεϊντ, Α., Αθανασοπούλου, Α., & Διομήδους, Μ. (2013). Παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία των μεταναστών και ο αντίκτυπός τους στη Δημόσια Υγεία. *Διεπιστημονική Φροντίδα Υγείας*, 5(4), 162-167.
- Βραχάτης, Δ., & Παπαδόπουλος, Α. (2012). Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας στην Ελλάδα: Δεδομένα και Προοπτικές. *Νοσηλευτική*, 51(1), 10-17.
- Έλληνας, Δ. (2005). Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας: Το κλειδί για να μετατραπεί το Ε.Σ.Υ. από σύστημα ασθενείας σε σύστημα υγείας. *Επιθεώρηση Υγείας*, (94), 42-45.
- Θεοδώρου, Μ., Σαρρή, Μ., & Σούλης, Σ. (2001a). *Συστήματα Υγείας*. Εκδόσεις Παπαζήση.
- Θεοδώρου, Μ., Σαρρή, Μ., & Σούλης, Σ. (2001b). *Συστήματα υγείας και ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις Παπαζήση.
- Καδδά, Ό., Μαρβάκη, Α., Τζαβάρας, Α., Μαζγάλα, Κ., Παληός, Θ., Κόντας, Ν., & Ανδρουλάκη, Ζ. (2010). Οι ανάγκες των πολιτών στη πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στην Ελλάδα. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 9(1), 61-75.
- Καλοκαιρινού-Αναγνωστοπούλου, Α., & Σουρτζή, Π. (2005). *Κοινωνική Νοσηλευτική*. Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις.
- Λιαρόπουλος, Λ. (2007). *Οργάνωση υπηρεσιών και συστημάτων υγείας* (Α' Τόμος). ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ.

- Λιονής, Χ., Καλοκαιρινού-Αναγνωστοπούλου, Α., Λάγιου, Α., & Βιβιλάκη, Β. (2015). *Εφαρμογές Καλών Πρακτικών Ομάδας Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας*. Εκδόσεις Κάλλιπος.
- Μακράκης, Α. (2018). Η προσπάθεια δικτύωσης της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στην Ελλάδα. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 17(1), 1-15.
- Ν. 1397/1983. Εθνικό Σύστημα Υγείας. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας*, Τεύχος Α', Αρ. Φύλλου 143 (7 Οκτωβρίου 1983).
- Ν. 4486/2017. Μεταρρύθμιση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας και άλλες διατάξεις. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας*, Τεύχος Α', Αρ. Φύλλου 115 (17 Αυγούστου 2017).
- Ν. 4931/2022. Γιατρός για όλους, ισότιμη και ποιοτική πρόσβαση στις υπηρεσίες του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και άλλες επείγουσες διατάξεις. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας*, Τεύχος Α', Αρ. Φύλλου 94 (11 Μαΐου 2022).
- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας [Π.Ο.Υ.]. (1946). *Constitution of the World Health Organization*.
- Πετρέλης, Μ., & Δομάγερ, Φ. Ρ. (2016). Η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στην Ελλάδα και τη Δυτική Ευρώπη στα χρόνια της οικονομικής κρίσης. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 15(4), 365-379.
- Σάββου, Ε. (2020). *Ικανοποίηση ασθενών από την παροχή υπηρεσιών σε Τοπικές Μονάδες Υγείας (TOMY) Βορείου Τομέα Πατρών* [Αδημοσίευτη διπλωματική εργασία]. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Σούλης, Σ. (1999). *Οικονομική της υγείας*. Εκδόσεις Παπαζήση.

- Τούντας, Γ. (2000). *Κοινωνία και Υγεία*. Εκδόσεις Οδυσσέας.
- Τούντας, Γ., κ.ά. (2003). Συγκριτική ανάλυση των συστημάτων υγείας δέκα χωρών. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 20(1), 76-89.
- Υφαντόπουλος, Γ. (2018). *Τα Οικονομικά της Υγείας*.
- Χλέτσος, Μ., Δικαίος, Κ., Κουτούζης, Μ., Πολύζος, Ν., & Σιγάλας, Ι. (1999). *Βασικές Αρχές Διοίκησης Διαχείρισης (Management) Υπηρεσιών Υγείας*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Ferreira, P. L., κ.ά. (2010). *Η αξία της πρωτοβάθμιας φροντίδας: προοπτική των χρηστών των USF-2009*. Υπουργείο Υγείας.
- Taylor, C., Lillis, C., & LeMone, P. (2006). *Θεμελιώδεις Αρχές της Νοσηλευτικής: Η Επιστήμη και η Τέχνη της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Ιατρικές Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης.

Ξενογλώσση Βιβλιογραφία

- Agência de Contratualização dos Serviços de Saúde. (2006). Contratualização com as Unidades de Saúde Familiares para 2007.
- Antonakos, I., Souliotis, K., Psaltopoulou, T., Tountas, Y., Papaefstathiou, A., & Kantzanou, M. (2021). Psychometric properties of the Greek version of the medical office on patient safety culture in primary care settings. *Medicines*, 8(8), 42. <https://doi.org/10.3390/medicines8080042>
- Atun, R. (2004). What are the advantages and disadvantages of restructuring a health care system to be more focused on primary care services? *WHO Regional Office for Europe's Health Evidence Network*.

- Barros, P. P., & Simões, J. d. A. (2007). Portugal - Health System Review. Στο *Health Systems in Transition (Vol. 9)*.
- Bentham, J. (1948). *An introduction to the principles of morals and legislation*. Hafner Publishing Co.
- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, 107(2), 238–246.
- Bentler, P. M., & Bonnett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88(3), 588–606.
- Biscaia, A. (2006). A reforma dos cuidados de saúde primários e a reforma do pensamento. *Revista Portuguesa de Clínica Geral*, 22, 67-79.
<http://www.rpmgf.pt/ojs/index.php/rpmgf/article/view/10211>
- Biscaia, A. R., & Heleno, L. C. V. (2017). A Reforma dos Cuidados de Saúde Primários em Portugal: portuguesa, moderna e inovadora. *Ciência & Saúde Coletiva*, 22(3), 701-712.
- Biscaia, A. R., Martins, J. N., Carreira, M. F. L., et al. (2005). *Cuidados de Saúde Primários em Portugal, Reformar para Novos Sucessos*.
- Biscaia, A., & Martins, V. (2017). Cuidados de Saúde Primários em Portugal: a reforma em curso. *Revista Portuguesa de Clínica Geral*, 33(3), 198-209.
- Biscaia, A., Alves, A. M., Campos, A. C., Pereira, A., Moreno, B., Figueiredo, C., Afonso, C., Gonçalves, I., Reis, I., Rodrigues, J., Biscaia, J. L., Rocha, L., Gomes, R., & Cardeira, R. (2022). *7x7 Medidas para os Cuidados de Saúde Primários: Uma Equipa de Saúde Familiar para Todos*. USF-AN.
- Borges, J. L. d. J., Cruz, M. H. S., & Lopes, M. A. d. C. (2016). O modelo organizacional da unidade de saúde familiar de Portugal: uma análise dos discursos oficiais. *Trabalho, Educação e Saúde*, 14(1), 199-220.

- Branco, A. G., & Ramos, V. (2001). Cuidados de Saúde Primários em Portugal. *Revista Portuguesa de Saúde Pública*, 2.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136–162). Sage.
- Campos, A. C. d. (2008). *Reformas da Saúde: o fio condutor*. Edições Almedina.
- Charles, C., Gafni, A., & Whelan, T. (1997). Shared decision-making in the medical encounter: What does it mean? (or it takes at least two to tango). *Social Science & Medicine*, 44(5), 681-692.
- Charnes, A., Cooper, W. W., & Rhodes, E. (1978). Measuring the efficiency of decision making units. *European Journal of Operational Research*, 2(6), 429-444.
- Charon, R. (2001). Narrative medicine: A model for empathy, reflection, profession, and trust. *JAMA*, 286(15), 1897-1902.
- Constituição da República Portuguesa. (1976). Artigo 64º. *Diário da República*.
- Denyes, M. J., Orem, D. E., & Bekel, G. (2001). Self-care: A foundational science. *Nursing Science Quarterly*, 14(1), 48-54.
- Direcção Geral de Saúde. (2004). *Plano Nacional de Saúde 2004-2010*.
- Direcção Nacional da Associação Portuguesa dos Médicos de Clínica Geral. (1990). *Um futuro para a Medicina de Família em Portugal*. Departamento editorial da APMCG. <https://www.sns.gov.pt/wp-content/uploads/2016/02/Livro-Azul-APMCG.pdf>
- Economou, C., Kaitelidou, D., Karanikolos, M., & Maresso, A. (2017). Greece: Health system review. *Health Systems in Transition*, 19(5), 1-192.

- *Evaluation of the Split-data Strategy in Factor Analysis* - IDEALS, πρόσβαση Ιουνίου 7, 2026.
- Ferreira, P. L., & Raposo, V. (2006). A avaliação da satisfação dos utentes na Rede de Cuidados de Saúde Primários. *Revista Portuguesa de Saúde Pública*, 24(2), 27-41.
- Ferreira, P. L., Raposo, V. M., & Pisco, L. (2017). The voice of Primary Care patients in the Lisbon and Tagus Valley region of Portugal. *Ciência & Saúde Coletiva*, 22(3), 747-758.
- Ferreira, P. L., Raposo, V., Godinho, P., & Rocha, E. (2008). A validação em Portugal do instrumento europeu de avaliação da satisfação dos utentes (EUROPEP). *Revista Portuguesa de Saúde Pública*, 26(2), 53-65.
- Fialho, A. S., Borges, N. M., & Dias, C. C. (2011). Using discrete event simulation to compare the performance of family health unit and primary health care centre organizational models in Portugal. *BMC Health Services Research*, 11(1), Article 274.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). SAGE.
- Freitas, A. S., Silva, M. A., & Costa, P. (2021). O papel do Enfermeiro de Família nas Unidades de Saúde Familiar em Portugal: Desafios e perspetivas. *Revista de Enfermagem Referência*, 5(6), e20138.
- *From Structure to Outcome: The Role of the Donabedian Model in Global Health Service Management Research (1987–2024)*, πρόσβαση Ιουνίου 7, 2026.

- Galanis, P., Konstantakopoulou, O., Siskou, O., & Kaitelidou, D. (2019). Patient satisfaction with primary healthcare services in Greece: A systematic review. *Journal of Health Organization and Management*, 33(4), 45-62.
- Gouveia, M., Silva, S. N., Oliveira, P., et al. (2007a). *Análise dos Custos dos Centros de Saúde e do Regime Remuneratório Experimental*. Associação Portuguesa de Economia da Saúde.
- Gouveia, M., Silva, S. N., Oliveira, P., et al. (2007b). *Análise dos Custos e Sistema de Remunerações e Incentivos das Unidades de Saúde Familiar*.
- Grol, R., Wensing, M., Mainz, J., Ferreira, P., Hearnshaw, H., Hjortdahl, P., Olesen, F., Ribacke, M., Spreeuwenberg, P., & Szecsenyi, J. (1999). Patients' priorities with respect to general practice care: an international comparison. *Family Practice*, 16(1), 4-11.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage.
- Health and Safety Commission. (1993). *Organising for safety: Third report of the ACSNI Study Group on Human Factors*. HMSO.
- Hu, L. T., & Internet, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Kaitelidou, D., Galanis, P., & Siskou, O. (2020). Assessment of patient safety culture in Greek healthcare settings: Strengths and areas for improvement. *Journal of Healthcare Quality Research*, 35(2), 85-94.
- Konstantakopoulou, O., Kaitelidou, D., Galanis, P., Siskou, O., & Economou, C. (2021). Using patient experience measures to evaluate the quality of medical

and nursing care in the newly established PHC units (TOMYs), in Greece. *Social Cohesion and Development*, 16(1), 25-42.

- Lourenço, A. (2016). [Εδώ λείπει ο τίτλος της πηγής στο αρχικό κείμενο]. Universidade NOVA de Lisboa.
- MedNet. (2024). Patient satisfaction in healthcare services: A comprehensive analysis of a primary health center in Greece. *MedNet Archives*.
- Ministério da Saúde. (1982). Decreto-Lei n.º 310/82. *Diário da República*.
- Ministério da Saúde. (2006). Decreto Lei n.º 9/2006. *Diário da República*.
- Ministério das Finanças e da Administração Pública. (2007). *Orçamento do Estado para 2008* (pp. 264-269).
- Ministry of Health. (2019). *Relatório Anual Acesso a cuidados de saúde nos estabelecimentos do SNS e entidades convencionadas: 2019*.
- Missão para os Cuidados de Saúde Primários. (2007). *Reforma para os Cuidados de Saúde Primários - Plano Estratégico 2007-2009*.
- Myloneros, C., & Sakellariou, D. (2021). The effectiveness of primary health care reforms in Greece towards achieving universal health coverage: A scoping review. *BMC Health Services Research*, 21, 628.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- OECD. (2015). *Portugal 2015: Raising standards. OECD Reviews of Health Care Quality*.
- OECD/European Observatory on Health Systems and Policies. (2019). *Greece: Country Health Profile 2019, State of Health in the EU*. OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/349a37e1-en>

- Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 460-469.
- Parsons, T. (1979). Definitions of health and illness in the light of American values and social structure. Στο E. G. Jaco (Επιμ.), *Patients, Physicians, and Illness* (3η έκδ., σελ. 120-144). Free Press.
- Pereira, A., Biscaia, A., et al. (2021). The effect of commissioning on Portuguese Primary Health Care units' performance: A four-year national analysis. *Health Policy*.
- Pereira, I., Veloso, A., Silva, I. S., & Costa, P. (2017). Compromisso organizacional e satisfação laboral: um estudo exploratório em unidades de saúde familiar portuguesas. *Cadernos de Saúde Pública*, 33(4), e00153914.
- Pereira, J. (1990). Equity objectives in Portuguese health policy. *Social Science & Medicine*, 31(1), 91-94.
- Pisco, L., & Pinto, L. F. (2019). De Alma-Ata a Astana: o percurso dos Cuidados de Saúde Primários em Portugal, 1978-2018 e a génese da Medicina Familiar. *Ciência & Saúde Coletiva*, 25(4), 1197-1204.
- Rocha, P. d. M., & Sá, A. B. d. (2011). Reforma da Saúde Familiar em Portugal: avaliação da implantação. *Ciência & Saúde Coletiva*, 16(6), 2853-2863.
- Santos, O., Biscaia, A. R., Antunes, A. R., et al. (2007). *Os Centro de Saúde em Portugal*.
- Simões, J., Augusto, G. F., Fronteira, I., & Hernández-Quevedo, C. (2017). Portugal: Health system review. *Health Systems in Transition*, 19(2), 1-184.
- Siskou, O., Kaitelidou, D., Galanis, P., & Economou, C. (2021). Patient safety culture assessment in primary care settings in Greece. *Healthcare*, 9(7), 880.
<https://doi.org/10.3390/healthcare9070880>

- *Spearman-Brown Formula* - Statistics How To, πρόσβαση Ιουνίου 7, 2026.
- Steiger, J. H. (1990). Structural model evaluation and modification: An interval estimation approach. *Multivariate Behavioral Research*, 25(2), 173–180.
- Tenner, E. (2018). *The Efficiency Paradox: What Big Data Can't Do*. Vintage Books.
- Tsiachristas, A., et al. (2024). A Chronic Obstructive Pulmonary Disease Self-Management Intervention for Improving Patient-Reported Outcomes in Primary Care in Greece. *Medicina*, 60(3), 377.
- Tucker, L. R., & Lewis, C. (1973). A reliability coefficient for maximum likelihood factor analysis. *Psychometrika*, 38(1), 1–10.
- World Health Organization. (1978). *Declaration of Alma-Ata*. International Conference on Primary Health Care, Alma-Ata, USSR, 6-12 September 1978.
- World Health Organization. (2000). *The World Health Report 2000*.
- World Health Organization. (2018). *Declaration of Astana*. Global Conference on Primary Health Care, Astana, Kazakhstan, 25-26 October 2018.

Διαδικτυακές Πηγές / Ιστότοποι

- Administração Regional de Saúde do Norte (ARS Norte). (n.d.). *RIA - Re-inventar os ACeS*. Ανακτήθηκε από <https://www.arsnorte.min-saude.pt/ria-re-inventar-os-aces/documentos/#content>
- Serviços Partilhados do Ministério da Saúde (SPMS). (n.d.). *Bilhete de Identidade dos Indicadores de Contratualização*. Ανακτήθηκε από <https://bicsp.min-saude.pt/pt/contratualizacao/idg/Paginas/default.aspx>
- Donabedian model - Wikipedia, πρόσβαση Ιουνίου 7, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Donabedian_model

- From Structure to Outcome: The Role of the Donabedian Model in Global Health Service Management Research (1987–2024), πρόσβαση Ιουνίου 7, 2026,
https://www.e3sconferences.org/articles/e3sconf/pdf/2025/50/e3sconf_icenis2025_02025.pdf